

Editie januari 2002

JAMMU EN KASJMIR, EEN SMEULEND CONFLICT EN EEN VERGETEN MISSIE VAN DE VERENIGDE NATIES

Door Paul Beersmans, Voorzitter

Belgische Vereniging voor Solidariteit met Jammu en Kasjmir

1. INLEIDING

Sensationele gebeurtenissen halen het nieuws, internationale conflicten eveneens. Met wisselende intensiteit wordt hierover bericht in de pers, op radio, op televisie, zolang er zich sensationele ontwikkelingen voordoen. Denken we hierbij aan Rwanda, ex-Joegoslavië, Somalië, Kosovo, Israël, Afghanistan, enz.

Als het echter gedurende een langere periode kalm blijft rond een conflict geraakt het in de vergeethoek. Dit betekent echter niet dat dit conflict zou opgelost zijn of dat daarrond niets meer gebeurt. Het wordt dan een “smeulend conflict”. Eén van deze smeulende conflicten is de onopgeloste problematiek rond Jammu en Kasjmir. In mei 1998 kwam het even terug ter sprake nadat India en Pakistan nucleaire tests hadden uitgevoerd. Een jaar later, van mei tot augustus 1999 woedden hevige gevechten in de noordoostelijke sector langs de Line of Control - de scheidingslijn tussen India en Pakistan - zodat er weer internationale belangstelling was. Nadien geraakte het weer in de vergeethoek om terug op te duiken na de zelfmoordactie op het Indiase parlement in New Delhi in december 2001.

Teneinde dit “smeulend conflict” beter te kunnen begrijpen, als hierover dan toch eens iets tot bij ons doorsijpelt, is het nuttig, ja zelfs noodzakelijk, te weten waarover het gaat. Een elementaire kennis van de geografische, demografische, godsdienstige en geschiedkundige achtergrond zal hierbij een hulp zijn.

Deze beknopte studie wil hiertoe een bijdrage leveren. Het boek ‘Jammu en Kasjmir, het omstreden paradijs’ (Paul Beersmans; Continental Publishing, Deurne) gaat grondiger in op de problematiek.

2. GEOGRAFIE - DEMOGRAFIE - GODSDIENST

a. GEOGRAFIE:

Jammu en Kasjmir (met de grenzen zoals ze waren in 1947) vormt een gebied van 222.236 km² (dit is ongeveer 7 maal de oppervlakte van België) en grenst aan Pakistan, Afghanistan, China, Tibet en de Indiase deelstaten Punjab en Himachal Pradesh. Hiervan is 78.114 km² onder controle van Pakistan, 5.180 km² werd in 1963 door Pakistan overgedragen aan China, 37.555 km² - Aksai Chin - wordt sedert 1962 bezet door China en de resterende 101.387 km² vormt een deelstaat in de Indiase federatie.

In tabelvorm, met onderverdeling van de belangrijkste streken, ziet dit er als volgt uit:

Tabel 1: **OPPERVLAKTE**

OPSPLITSING PER STREEK	OPPERVLAKTE	%
Regio Kasjmir-Vallei	15.948 km ²	7,16 %
Regio Jammu	26.293 km ²	11,84 %
Regio Ladakh	59.146 km ²	26,62 %
Totaal Jammu en Kasjmir deelstaat onder Indiase controle	101.387 km²	45,62 %
Azad Kasjmir	13.297 km ²	5,98 %
Northern Areas	64.817 km ²	29,17 %
Totaal onder Pakistaanse controle	78.114 km²	35,15 %
Door Pakistan overgedragen aan China	5.180 km ²	2,33 %
Aksai Chin	37.555 km ²	16,90 %
Totaal onder Chinese controle	42.735 km²	19,23 %
Algemeen totaal voor Jammu en Kasjmir	222.236 km²	100 %

In bijlage vindt U een kaart waarop deze gebieden aangeduid zijn.

Geografisch gezien is Jammu en Kasjmir zeer afwisselingsrijk. In het zuidwesten, rond Jammu (de winterhoofdstad van Jammu en Kasjmir; van begin november tot eind april bevindt de regering zich in Jammu; van begin mei tot eind oktober verhuist ze naar Srinagar, de zomerhoofdstad), is er een vlakte die echter snel overgaat in bergketens die een hoogte van 2.500 tot 7.000 m halen. Tussen deze bergketens vinden we brede vruchtbare valleien, o.a. de Kasjmir-Vallei waarin Srinagar gelegen is. Meer in het noorden reiken deze bergketens tot boven de 8.000 m (Nanga Parbat 8.126 m, K2 8.611 m) en is het eerder een desolate en woeste steenwoestijn met vruchtbare stroken langs de rivierbeddingen. We treffen hier ook enkele reusachtige gletsjers aan. Belangrijke rivieren zoals de Jhelum, de Indus, de Chenab ontspringen in dit gebied. De Northern Areas onder Pakistaanse controle, Ladakh onder Indiase controle en het gebied onder China controle maken hiervan deel uit.

b. DEMOGRAFIE

Het spreekt voor zichzelf dat de bevolking vooral geconcentreerd is in de beter toegankelijke en vruchtbare streken, terwijl in de onherbergzame gebieden een zeer dunne bevolkingsconcentratie aanwezig is. Van een totale bevolking van meer dan 12 miljoen (gebaseerd op de volkstelling van 1981, vermeerderd met het geschatte groeipercentage van 35% tussen 1981 en 1998) leven er ongeveer 3,8 miljoen in het gebied onder Pakistaanse controle, ongeveer 100.000 in het door China bezette gebied en ongeveer 8,3 miljoen in de deelstaat Jammu en Kasjmir in de Indiase federatie (de volkstelling in dit gebied georganiseerd in 2001 geeft een totaal van meer dan 10 miljoen).

Tabel 2: BEVOLKING

ONDERVERDELING PER STREEK	BEVOLKING
Regio Kasjmir-Vallei	4.376.979
Regio Jammu	3.814.995
Regio Ladakh	181.182
Totaal Jammu en Kasjmir deelstaat onder Indiase controle	* 8.373.156
Azad Kasjmir	2.829.440
Northern Areas	1.019.374
Totaal onder Pakistaanse controle	3.848.814
Totaal onder Chinese controle	100.000
Algemeen totaal voor Jammu en Kasjmir	12.321.970

* De volkstelling in dit gebied georganiseerd in 2001 geeft een totaal van meer dan 10 miljoen

c. GODSDIENST

Op godsdienstig vlak wordt, voor het hele gebied van Jammu en Kasjmir, geschat dat 73,77% moslim is, 22,54% hindoe, 1,56% sikh, 1,71% boeddhist en 0,42% andere.

Tabel 3: GODSDIENST

ONDERVERDELING PER STREEK	MOS – LIM	HIN – DOE	SIKH	BOED - DHIST	ANDE - RE
Regio Kasjmir-Vallei	94,60%	* 3,95%	1,05%	0,06%	0,34%
Regio Jammu	29,60%	66,32%	3,68%	0,04%	0,36%
Regio Ladakh	46,05%	2,63%	0,24%	50,88%	0,20%
Totaal Jammu en Kasjmir deelstaat onder Indiase controle	64,19%	32,24%	2,23%	1,16%	0,18%
Totaal onder Pakistaanse controle	99,00%				1,00%
Totaal onder Chinese controle				99,00%	1,00%
Algemeen totaal voor Jammu en Kasjmir	73,77%	22,54%	1,56%	1,71%	0,42%

* Men mag aannemen dat, sinds eind 1989 en in de loop van 1990, de meeste hindoes ("pandits") dit gebied ontvlucht zijn onder dreiging van het moslim-fundamentalisme. Ze leven sedertdien in vluchtelingkampen in de Regio Jammu en rond New Delhi.

d. VERGELIJKING OPPERVLAKTE - BEVOLKING - GODSDIENST

Het is belangrijk de oppervlakte, de bevolking en de godsdienstige strekking met elkaar te vergelijken. Inderdaad, er is een wanverhouding tussen deze drie elementen in de verschillende gebieden. Zo beslagen de Northern Areas 29,17 % van de totale oppervlakte met slechts 4 % van de bevolking die voor 99 % moslim is; anderzijds vertegenwoordigt Jammu 11,84 % van de oppervlakte met 31,74 % van de bevolking die voor 66,32 % hindoe en 29,60 % moslim is.

Tabel 4: VERGELIJKING OPPERVLAKTE - BEVOLKING - GODSDIENST

	OPPERV	BEVOL	MOSLIM	HIND.	BUDDH.
Regio Kasjmir-Vallei	7.16%	36.60%	94.60%	3.95%	0.06%
Regio Jammu	11.84%	31.74%	29.60%	66.32%	0.04%
Regio Ladakh	26.62%	1.57%	46.05%	2.63%	50.88%
Totaal Jammu en Kasjmir deelstaat onder Indiase controle	45.62%	69.91%	64.19%	32.24%	1.16%
Azad Kasjmir	5.98%	25.19%	99.00%		
Northern Areas	29.17%	4.00%	99.00%		
Totaal onder Pakistaanse controle	35.15%	29.19%	99.00%		
Aksai Chin	16.90%	0.80%			99.00%
Overgedragen aan China	2.33%	0.10%			99.00%
Totaal Chinese controle	19.23%	0.90%			99.00%
ALGEMEEN TOTAAL	100%	100%	73.77%	22.54%	1.71%

3. GESCHIEDENIS

Jammu en Kasjmir heeft een zeer rijke geschiedenis. Het zou ons echter te ver leiden hierop in detail in te gaan. Daarom beperken we ons tot de jongste geschiedenis en wel vanaf de opdeling (“partition”) van het Indische subcontinent in 1947. Op dat ogenblik was Jammu en Kasjmir een staat met een oppervlakte van 222.236 km², zoals hoger uiteengezet, met aan het hoofd Maharadja Hari Singh.

a. DE OPDELING VAN HET INDISCHE SUBCONTINENT

De oorsprong van het conflict moeten we meer dan 50 jaar geleden gaan zoeken en wel in 1947. Toen besliste Groot-Brittannië het Indische subcontinent te verlaten en onafhankelijk te verklaren. Het oorspronkelijke doel was één groot land, India, boven de doopvont te houden. Dit was het streven én van Groot-Brittannië én van vele Indische politieke kopstukken met als voornaamsten Mahatma Gandhi en Jawaharlal Nehru (deze laatste zelf een 'pandit' en gesproken uit een familie afkomstig uit Jammu en Kasjmir). Mohammed Ali Jinnah, de leider van de Indische moslims, was echter onverbiddelijk: hij wou en zou zijn eigen staat hebben op basis van zijn “Twee Naties Theorie”. Indië moest dus verdeeld worden in twee landen: India enerzijds en Oost- en West-Pakistan anderzijds.

Voor de datum van de onafhankelijkheid (middernacht van 14 op 15 augustus 1947) moesten meer dan 560 radja's, maharadja's, nizams, sultans en andere plaatselijke prinselijke heersers opteren voor aansluiting bij het ene of het andere land. De meesten kozen min of meer voor een "logische aansluiting". De heersers van de gebieden met een hindoe meerderheid opteerden voor aansluiting bij India, deze met een moslim meerderheid kozen voor Pakistan. Het resultaat van deze keuze was echter dat nieuwe grenzen getrokken werden, dat gebieden opgesplitst werden daar waar ze gedurende eeuwen één waren. Door deze gedwongen scheiding ontstonden, uiteraard in de grensgebieden, etnische en godsdienstige spanningen. Eén en ander bracht met zich mee dat na de onafhankelijkheid een massale volksverhuizing op gang kwam: een aantal moslims trok weg uit India naar Pakistan en hindoes verhuisden in omgekeerde richting (men schat dat ongeveer 14 miljoen mensen hun hebben en houden achterlieten en "verhuisden"). Oproepen tot kalmte en verdraagzaamheid mochten niet baten. Bij deze volksverhuizing kwam het tot gewelddadige uitbarstingen waarbij honderdduizenden het leven verloren (men schat dit aantal tussen 500.000 en meer dan een miljoen). Toch gaf een tamelijk groot deel van de moslimbevolking er de voorkeur aan in India te blijven omdat hier volgens de grondwet godsdienst en staat gescheiden waren. India telt nu 82% hindoes, 14% moslims, 2% sikhs en 2% anderen (boeddhisten, christenen, jains, parsi's,).

b. DE OPTIE VAN MAHARADJA HARI SINGH

Maar keren we terug naar Jammu en Kasjmir. De heerser aldaar, Maharadja Hari Singh, twijfelde voor welke staat hij zou kiezen, zodat, op het ogenblik dat India en Pakistan onafhankelijk werden, de uiteindelijke bestemming van Jammu en Kasjmir nog onzeker was. Maharadja Hari Singh blies afwisselend warm en koud t.o.v. India en Pakistan en speelde eveneens met de idee van een onafhankelijk Jammu en Kasjmir, een derde staat dus naast India en Pakistan. Pakistan was dit wachten en weifelen van de Maharadja vlug beu, infiltrteert aanvankelijk in Jammu en Kasjmir om snel te escaleren in een regelrechte "stammeninvasie" (gesteund door het Pakistaanse leger) vanuit Pakistan op 22 oktober 1947. Maharadja Hari Singh die weinig middelen had om hiertegen weerstand te bieden riep de hulp in van India en opteerde op 26 oktober 1947 bij dit land aan te sluiten. Vanaf dat ogenblik maakte Jammu en Kasjmir officieel deel uit van India en met hulp van de Indiase strijdkrachten kon de "spontane stammeninvasie" vanuit Pakistan, na bloedige gevechten, tot staan gebracht en gedeeltelijk teruggedreven worden.

c. BEMIDDELING VAN DE VERENIGDE NATIES EN EEN HALVE EEUW BELGISCHE VN-WAARNEMERS

Op 1 januari 1948 doet India beroep op de Verenigde Naties om in het geschil te bemiddelen. In de loop van datzelfde jaar 1948 worden meerdere VN-resoluties goedgekeurd waarbij beide partijen opgeroepen worden om de wapens neer te leggen en een vreedzame oplossing na te streven. Pakistan wordt gevraagd zijn troepen uit Jammu en Kasjmir terug te trekken, India zou aansluitend daarop zijn troepensterkte verminderen.

Op 1 januari 1949 wordt een wapenstilstand aanvaard en een wapenstilstandslijn vastgelegd. In de loop van januari 1949 wordt UNMOGIP (United Nations Military Observer Group in India and Pakistan) in het leven geroepen. Een groep VN-waarnemers moet, langs beide zijden van de wapenstilstandslijn, toezien op het naleven van de wapenstilstandsbesluiten. De Secretaris-Generaal van de VN doet beroep op verschillende landen, waaronder België (gezien de ervaringen die België toen reeds had met VN-waarnemers in Palestina vanaf midden 1948) om deze opdracht uit te voeren. Ons land ging in op dit verzoek en stuurde onmiddellijk acht Officieren van de Landmacht naar Jammu en Kasjmir om deel uit te maken van deze groep waarnemers. Nu, meer dan 50 jaar later, maken nog steeds twee Belgische Officieren deel uit van deze 'vergeten missie van de Verenigde Naties' om hun waarnemingsopdrachten uit te

voeren langsheen de Line of Control - dat is ondertussen de benaming van de wapenstilstandslijn geworden - samen met een veertigtal Officieren van een tiental verschillende landen. Zelf maakte ik 1 jaar deel uit van UNMOGIP om de opdracht van VN-waarnemer uit te voeren in Jammu en Kasjmir langs beide zijden van de Line of Control.

Pakistan hield zich echter niet aan de VN-resoluties, trok zijn troepen niet terug uit Jammu en Kasjmir en een deel van het gebied dat veroverd werd kreeg de naam "Azad Kasjmir" ("bevrijd Kasjmir"). De Northern Areas kregen een afzonderlijk statuut en kwamen rechtstreeks onder controle van de Pakistaanse regering. Een deel van de Northern Areas (5.180 km²) zal later, in 1963, aan China afgestaan worden.

d. VOLKSRAADPLEGING

Doordat Maharadja Hari Singh op 26 oktober 1947 opteerde voor de aansluiting van zijn staat bij de Indiase federatie maakt hij hiervan juridisch en officieel deel uit. India was aanvankelijk bereid de resultaten van een volksraadpleging te eerbiedigen. Deze volksraadpleging kon echter alleen gehouden worden als aan een aantal essentiële voorwaarden voldaan was:

1. als de toestand in heel Jammu en Kasjmir genormaliseerd werd;
2. als een vrij, democratisch en onvervalst verloop van de verkiezingen kon gewaarborgd worden in heel Jammu en Kasjmir, dus ook in de gebieden onder Pakistaanse controle;
3. als alle betrokken partijen de VN-resoluties eerbiedigden;
4. als Pakistan zijn strijdkrachten teruggetrokken zou hebben, gevolgd door een vermindering van de Indiase.

Tot op heden werd aan deze voorwaarden niet voldaan en blijft dit smeulend conflict bestaan. Het blijft zorgen voor spanningen tussen India en Pakistan én intern in Jammu en Kasjmir. Het leidde eveneens tot vijf oorlogen: één tussen China en India en vier tussen India en Pakistan.

e. EEN OORLOG TUSSEN CHINA EN INDIA

Om de zaken nog ingewikkelder te maken betwistte China het verloop van zijn westelijke en oostelijke grens met India. Dit leidde in 1962 tot een oorlog tussen beide landen waarbij China een gebied van 37.555 km² van Jammu en Kasjmir bezette: Aksai Chin in Ladakh. Tijdens de daarop volgende conferentie in Colombo (hoofdstad van Sri Lanka) in december 1962-januari 1963 werd een wapenstilstand gesloten maar konden niet alle meningsverschillen uit de weg geruimd worden. China en India kwamen wel overeen dit probleem op een vreedzame manier op te lossen. Tot op heden wordt deze overeenkomst geëerbiedigd.

f. VIER OORLOGEN TUSSEN INDIA EN PAKISTAN EN DE NIET-VERKLAARDE-OORLOG OM DE SIACHEN GLETSJER

De eerste oorlog woedde van oktober 1947 tot de ondertekening van een wapenstilstand op 1 januari 1949 en leidde tot een de-facto opsplitsing van Jammu en Kasjmir.

De tweede oorlog, waarbij Pakistan naar de wapens greep, begon in augustus 1965 en eindigde eind september 1965. Deze oorlog leidde in januari 1966 tot de Tashkent-verklaring waarbij beide landen verklaarden een vreedzame oplossing te zullen nastreven en geen wapens meer te zullen gebruiken om het conflict op te lossen.

De derde oorlog brak uit in 1971 en was van korte duur. Hij bracht eveneens weinig verandering in het conflict. In dezelfde periode verklaarde Oost-Pakistan zich onafhankelijk onder de naam Bangladesh. Tussen Pakistan en India werd in juli 1972 het Shimla-akkoord gesloten waarbij

beide partijen nogmaals bevestigden een vreedzame oplossing te zullen nastreven en geen wapens meer te zullen gebruiken om hun geschillen op te lossen.

De vierde oorlog begon in mei 1999 toen India vaststelde dat in zijn noordoostelijke sector van de Line of Control - Dras, Kargil, Batalik - Indiaas grondgebied bezet werd vanuit Pakistan. India beschuldigde Pakistan ervan Pakistaanse strijdkrachten ingezet te hebben om Indiase waarnemingsposten, die tijdens de winterperiode ontruimd worden, ingenomen te hebben. Pakistan ontkent ten stelligste elke betrokkenheid en beweert dat het gaat om een spontane actie van de 'mujahideen' (strijders voor de 'jehad', de heilige oorlog). Nadien verklaart Pakistan geen Indiaas grondgebied bezet te hebben vermits de Line of Control niet duidelijk afgebakend werd in deze sector en dit niettegenstaande het feit dat sedert de ondertekening van het Shimla-akkoord in 1972 de waarnemingsposten langs beide zijden ontruimd werden tijdens de winterperiode om ze bij het aanbreken van de zomer terug te bezetten. Hevige gevechten breken uit en het is duidelijk dat Pakistaanse geregelde strijdkrachten aan de gevechten deelnemen en de logistieke steun leveren. De internationale gemeenschap wordt eens te meer opgeschrikt en vreest dat het conflict uit de hand kan lopen en leiden tot een open oorlog tussen beide landen, waarbij uiteraard de nucleaire draak de kop opsteekt. India verklaart elke escalatie te zullen vermijden doch zijn grondgebied te zullen heroveren op de invallers. Niemand gelooft de Pakistaanse beweringen niets met de zaak te maken te hebben en Pakistan wordt zwaar onder druk gezet om het Indiase grondgebied te ontruimen en de Line of Control te eerbiedigen, hetgeen uiteindelijk gebeurt in augustus 1999. Gezien de aard en de hevigheid van de gevechten kan men spreken van een vierde oorlog.

Ondertussen duurt ook de 'hoogste oorlog ter wereld' voort. Sedert 1984 woedt een niet-verklaarde-oorlog tussen India en Pakistan om de Siachen gletsjer: een reusachtige gletsjer op een hoogte van 6.000 m en hoger gelegen ten noordoosten van Kargil. Bij het afbakenen van de Line of Control vonden beide partijen dat het niet nodig was een duidelijke lijn af te bakenen in dit gebied. Lange tijd was het niemandsland. De poppen gingen aan het dansen toen Pakistan kaarten publiceerde die deze gletsjer bij zijn grondgebied voegde. Pakistan verleende eveneens vergunningen aan avontuurlijke toeristen - en inde de toeristenbelasting die aan de vergunning verbonden was - om de gletsjer te beklimmen. India legde zich niet zomaar neer bij deze gang van zaken en stuurde troepen. Dit betekende het begin van de strijd om de Siachen gletsjer en nog steeds sneuvelen Indiase en Pakistaanse militairen in dit gebied, niet zozeer ten gevolgen van de militaire operaties maar vooral door de onmenselijke omstandigheden waarin ze gevoerd worden.

g. DE-FACTO OPSPLITSING

Op militair gebied kon er geen overwinning behaald worden en op politiek-diplomatiek vlak was er geen vooruitgang. Na deze verschillende oorlogen kunnen we dan ook spreken van een status-quo en een de-facto opsplitsing van Jammu en Kasjmir.

Na de ondertekening van het Shimla-akkoord in 1972 trad een periode in van kalmte en rust. India investeerde op grote schaal in zijn deel van Jammu en Kasjmir en deed ernstige inspanningen om het toerisme naar de Kasjmir-Vallei (Srinagar en omstreken) en Ladakh aan te moedigen. Deze gebieden hebben hiervoor een aantal troeven die toeristen aantrekken: ongerepte natuur, aangenaam klimaat in de zomer, onontgonnen gebied, uniek landschap, originele handarbeid en producten..... De toeristische sector werd dan ook een belangrijke bron van inkomsten voor de plaatselijke bevolking.

h. OPLAAIEND GEWELD SEDERT 1990

Maar mooie liedjes duren blijkbaar niet lang. Midden van de jaren 80 won, ook in Jammu en Kasjmir, het moslim-fundamentalisme aan invloed. Extremistische bewegingen zagen het daglicht. De lage ontwikkelingsgraad van de bevolking, de demografische ontwikkeling vooral bij de moslims en de hoge werkloosheidscijfers waren een vruchtbare bodem voor dit extremisme. Deze bewegingen kregen materiële (wapens, munitie, uitrusting,) en financiële steun vanuit Pakistan. Aanslagen, niet alleen tegen hindoes maar ook tegen gematigde moslimleiders die verdraagzaamheid predikten, tegen politieke leiders en tegen de veiligheidstroepen werden schering en inslag sedert 1990. Vanaf 1993 treden vreemde 'militants' - vooral Afghanen - meer en meer op de voorgrond. Er vielen reeds duizenden slachtoffers en vele hindoes ('pandits') trokken weg naar veiliger oorden. In dit klimaat van terreur dreigt dit smeulend conflict te escaleren naar een open oorlog tussen India en Pakistan met alle gevolgen vandien niet alleen voor de plaatselijke bevolking maar voor de hele regio. Het is als een slapende vulkaan die elk ogenblik terug kan uitbarsten.

In mei 1998 voerden India en Pakistan nucleaire tests uit waardoor ze zich bij de club van nucleaire mogendheden voegden. Even schrok de internationale gemeenschap op en in de VN- Veiligheidsraad werd een resolutie goedgekeurd waarin India en Pakistan opgeroepen worden al hun geschillen, met inbegrip van het probleem rond Jammu en Kasjmir, op een vreedzame manier op te lossen.

Eén maand na de terroristische aanslagen in de Verenigde Staten pleegt een zelfmoordcommando in oktober 2001 een aanslag op het parlamentsgebouw van Jammu en Kasjmir in Srinagar waarbij een veertigtal doden valt. In december 2001 is het dan de beurt aan het Indiase parlamentsgebouw in New Delhi. Het is duidelijk dat moslim fundamentalisten vanuit Pakistan achter deze aanslagen staan. India eist dat Pakistan maatregelen treft tegen deze fundamentalistische organisaties en om deze eis kracht bij te zetten worden troepen samengetrokken langsheen de grens met Pakistan. President/Generaal Musharraf van Pakistan stelt er op 12 januari 2002 enkele buiten de wet doch het blijft een vraagteken of dit voldoende zal zijn om het geweld te doen afnemen.

j. AAN DE ONDERHANDELINGSTAFEL?

Het is duidelijk dat met geweld geen oplossing kan gevonden worden voor dit conflict. Vroeg of laat zullen de betrokken partijen aan de onderhandelingstafel moeten plaatsnemen om een vreedzame oplossing uit te werken. Naast de standpunten van India en Pakistan, die diametraal tegenover mekaar staan, is een bijkomend probleem dat de Kasjmiris onderling zeer verdeeld zijn. We onderscheiden vier hoofdstrekkingen:

- aansluiting bij India: heeft vooral aanhangers in de regio Jammu, in Ladakh en ook in de Kasjmir-Vallei;
- aansluiting bij Pakistan: heeft vooral aanhangers in Azad Kasjmir, de Northern Areas en ook in de Kasjmir-Vallei;
- volledige onafhankelijkheid: heeft aanhangers in de regio Jammu, in de Kasjmir-Vallei, in Azad Kasjmir en in de Northern Areas doch geen in Ladakh;
- opsplitsing (een deel bij India, een deel bij Pakistan en de Kasjmir-Vallei volledig onafhankelijk): heeft aanhangers, zij het in mindere mate, in heel Jammu en Kasjmir.

Geen enkele strekking heeft echter een volstrekte democratische meerderheid.

Voor India is de situatie duidelijk: de Maharadja opteerde in 1947 voor aansluiting bij India en tijdens de verschillende verkiezingen die nadien gehouden werden stemden de Kasjmiris massaal

voor Sheikh Abdullah, de charismatische leider die voor aansluiting bij India was. Jammu en Kasjmir maakt dus integraal deel uit van India.

Pakistan komt op voor het fundamenteel recht op zelfbeschikking van de Kasjmiris doch steekt niet onder stoelen of banken dat Jammu en Kasjmir bij Pakistan hoort omdat de meerderheid van de bevolking moslim is. Bovendien laat Pakistan, voor de uitoefening van het recht op zelfbeschikking, slechts een beperkte keuze toe: ofwel aansluiting bij India ofwel bij Pakistan. Bovendien mag in de gebieden onder Pakistaanse controle - Azad Kasjmir en de Northern Areas - enkel geijverd worden voor aansluiting bij Pakistan.

Om toch uit de impasse te geraken moeten alle gematigde krachten zich bundelen en rond de onderhandelingstafel gaan zitten om een vreedzame oplossing uit te werken zoals voorzien in de VN-resoluties, in de Tashkent-verklaring van 1966 en in het Shimla-akkoord van 1972. Het Westen kan hierbij een belangrijke rol spelen door o.a. elke vorm van extremisme en terreur krachtadig te veroordelen, door de gematigde krachten daadwerkelijk te steunen en door doelgerichte projecten te helpen realiseren voor de ontwikkeling van de economie in dit gebied. De voedingsbodem van het extremisme moet weggenomen worden en misschien zal door de groei van de levensstandaard een gunstiger klimaat geschapen worden om tot een aanvaardbare oplossing voor alle partijen te komen.

Dat dit een proces van lange adem zal zijn is duidelijk. Het belangrijkste is dat er een einde komt aan het geweld en aan het menselijk leed en dat het gevaar van bloedige oorlogen weggenomen wordt. Hoe vlugger dit gebeurt, hoe beter...